

ΓΛΩΣΣΑ - Δ' ΤΑΞΗ

ΚΥΡΙΟΛΕΞΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Όταν μια λέξη ή φράση χρησιμοποιείται με την κανονική, την πραγματική της σημασία, λέμε ότι χρησιμοποιείται κυριολεκτικά.

Τότε έχουμε κυριολεξία.

π.χ. Μας κέρασε γλυκό ποτό που το έφτιαξε μόνη της.

Όταν μια λέξη ή φράση δεν χρησιμοποιείται με την κανονική, την πραγματική της σημασία αλλά με διαφορετική, λέμε ότι χρησιμοποιείται μεταφορικά.

Τότε έχουμε μεταφορά.

π.χ. Μου ήρθε μια γλυκιά νύστα καθώς έβλεπα τηλεόραση.

Στην κυριολεκτική φράση το ποτό είναι όντως γλυκό, ενώ στη μεταφορική φράση η νύστα δεν είναι ούτε μπορεί να είναι γλυκιά. Με τη δεύτερη έκφραση θέλουμε απλώς να δώσουμε στη νύστα ένα επιπλέον χαρακτηριστικό.

1) Να σημειώσεις δίπλα από κάθε πρόταση Κ για κυριολεξία ή Μ για μεταφορά.

- Το άλογο τρέχει. ____
- Έβαλε τα κλάματα. ____
- Ταξιδεύει με τρένο. ____
- Ο Νίκος φουσκώνει το μπαλόνι. ____
- Πού ταξιδεύει ο νους σου;

- Έφαγα μια τούμπα. ____
- Βάζω τα ρούχα στη ντουλάπα. ____
- Μασάει τα λόγια του. ____
- Θα έρθεις στην εκδρομή;

2) Παρακάτω υπάρχουν κάποιες φράσεις. Πάρε και σύρε την κάθε μια φράση, ώστε να την τοποθετήσεις στη σωστή στήλη. Ξεκίνα από την αρχή και ακολούθησε τη σειρά των φράσεων.

Χρυσό σκουλαρίκι, γλυκιά καραμέλα, σιδερένια πόρτα, σκληρό χαρτόνι, σκληρή κριτική, χρυσός άνθρωπος, γλυκό μωρό, σιδερένια καρδιά, νόστιμα γεμιστά, κοφτερό μυαλό, μαύρη ζώνη, πικρός καφές, πικρή ζωή, μαύρη μπλούζα

ΚΥΡΙΟΛΕΞΙΑ	ΜΕΤΑΦΟΡΑ

3) Να διαβάσεις τις παρακάτω προτάσεις και δίπλα από κάθε πρόταση να βάλεις ένα K αν είναι κυριολεξία ή ένα M αν είναι μεταφορά.

- Το παιχνίδι κόπηκε στη μέση. _____
- Ο Νίκος βούτηξε βαθιά μέσα στο νερό. _____
- Πήγε η καρδιά του στον τόπο της . _____
- Άρχισαν να τραγουδούν με όλη την ψυχή τους. _____
- Ο Γιώργος κοιμήθηκε βαθιά. _____
- Κάθισε ο καθένας στον τόπο του. _____

- Το μολύβι κόπηκε στα δυο.
- Άρχισαν να τραγουδούν με όλη την φωνή τους.
- Ο Θανάσης παλεύει με τον Κώστα.
- Η καρδιά του είναι πέτρα.
- Αρρώστησε βαριά.
- Έχει κορμί λαμπάδα.
- Ο Γιώργος πάλευε τρεις ώρες με τα πελώρια κύματα.
- Καλημέρα, είπε με ζεστή φωνή.
- Τα παιδιά κρεμάστηκαν από τα χείλη του.
- Τα σιδερένια αντικείμενα είναι σκληρά.
- Μασά τα λόγια του.
- Στα ψηλά βουνά ο χειμώνας είναι βαρύς.

4) Επέλεξε τη σωστή απάντηση σε κάθε μια λέξη.

- κακός ->
- γνωστός ->
- δίκαιος ->
- ήσυχος ->
- νόστιμος ->
- γευστικός ->
- υποφερτός ->
- υπολογισμένος ->
- ιερός ->
- φανερός ->
- όμοιος ->
- οπλισμένος ->
- διαβασμένος ->
- φυσικός ->
- ικανός ->
- επιθυμητός ->
- τυχερός ->
- άξιος ->
- κουρεμένος ->

